

Bruxelles, 15.7.2015
COM(2015) 339 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Noi avantaje pentru consumatorii de energie

{SWD(2015) 141 final}

1. INTRODUCERE

Strategia-cadru pentru o uniune energetică¹ definește viziunea unei uniuni energetice „care pune cetățenii în prim-plan, în care cetățenii își asumă rolul de motor al tranziției energetice, beneficiază de noi tehnologii pentru a-și reduce facturile și participă activ la piață și, de asemenea, în care consumatorii vulnerabili sunt protejați”.

În vreme ce, în deceniul trecut, sectorul energetic din Europa a cunoscut transformări, piețele cu amănuntul ale energiei, care sunt vizate de prezenta comunicare, nu au ținut pasul. Printre elementele care îi împiedică pe consumatori - gospodării, întreprinderi și actori industriali - să profite pe deplin de tranziția energetică în curs, să aibă un control semnificativ asupra consumului lor și să reducă sumele de pe facturile lor se numără:

- lipsa de informații adecvate cu privire la costuri și consum și transparența limitată a ofertelor nu le permit consumatorilor (sau intermediarilor și companiilor furnizoare de servicii energetice, cum ar fi agregatorii, acționând în numele acestora) să evalueze cu ușurință situația pieței și oportunitățile;
- creșterea ponderii taxelor de rețea, a spezelor și în special a prelevărilor pe factura de electricitate a unei gospodării medii;
- concurența insuficientă de pe multe piețe cu amănuntul, nerecompensarea participării active și dificultățile în ceea ce privește schimbarea furnizorului funcționează ca factori de descurajare;
- piețele de servicii energetice rezidențiale insuficient dezvoltate și răspunsul la cerere limitează alegerea consumatorilor.
- imposibilitatea consumatorilor de a produce energie și de a consuma energie din producția proprie reduce beneficiile potențiale ale acestora.
- accesul inegal la informații și barierele la intrarea pe piață pentru noii concurenți încetinesc adoptarea de tehnologii și practici avansate, cum ar fi contorizarea inteligentă, aparatele inteligente, sursele de energie descentralizate și îmbunătățirea eficienței energetice.

Viziunea Comisiei pentru noua organizare a pieței de energie vizează furnizarea de noi beneficii pentru consumatorii de energie, inclusiv prin crearea unor legături mai strânse între piețele cu ridicata și cele cu amănuntul. Cu ajutorul noilor tehnologii, societățile de servicii energetice noi și inovatoare ar trebui să le permită tuturor consumatorilor să participe pe deplin la tranziția energetică, să-și gestioneze consumul de energie în mod eficient astfel încât să economisească bani și să contribuie la reducerea totală a consumului de energie.

2. O STRATEGIE BAZATĂ PE TREI PILONI, CARE VA OFERI NOI BENEFICII CONSUMATORILOR DE ENERGIE

În cadrul unei ample consultări a cetățenilor, a consumatorilor și a părților interesate, inclusiv o consultare publică în prima jumătate a anului 2014², precum și în discuții care au avut loc în

¹ COM(2015) 80final

² <http://ec.europa.eu/energy/en/consultations/consultation-retail-energy-market>

cadru grupurilor de experți conduse de Comisie³, următoarele trei puncte principale au fost identificate ca fiind esențiale pentru oferirea de noi beneficii consumatorilor: consolidarea statutului consumatorilor; locuințele și rețelele inteligente; gestionarea și protecția datelor.

2.1. Consolidarea statutului consumatorilor

2.1.1. Economisirea banilor și a energiei printr-o mai bună informare

Consumatorii cheltuiesc, în medie, 6,4 % din consumul lor total pe energie, gaze, încălzire și răcire - în creștere cu 15 % față de situația de acum cinci ani. Aproximativ 40 % din energia utilizată în UE este consumată în clădiri, din care 80 % se utilizează pentru încălzire și răcire⁴.

Creșterea eficienței utilizării energiei este un element cheie în ceea ce privește reducerea facturilor consumatorilor și, prin urmare, eficiența energetică este luată în considerare în toate procesele decizionale privind uniunea energetică. Renovarea clădirilor este esențială pentru atingerea acestui scop, iar instalarea unor instrumente simple, cum ar fi dispozitivele de control al încălzirii și termostatele, poate avea de asemenea un impact semnificativ asupra consumului de energie. Economii importante pot fi obținute și prin creșterea eficienței unor produse precum boilerele, televizoarele, frigiderele și mașinile de spălat. Propunerea revizuită privind etichetarea energetică, înaintată ca parte a acestui pachet, va asigura o mai mare transparență, îi va încuraja pe producători să inoveze și îi va ajuta pe consumatori să facă alegeri în cunoștință de cauză în ceea ce privește cele mai eficiente aparate.

Introducerea contorizării și a facturării consumului individual în clădirile cu mai multe apartamente și în clădirile polivalente poate determina o reducere cu 10-30 %⁵ a cererii de încălzire/răcire. De asemenea, experiența arată că, datorită soluțiilor bazate pe TIC, care furnizează utilizatorilor finali informații despre consumul de energie prin internet, locatarii își pot reduce consumul cu aproximativ 8 % prin simpla schimbare a obiceiurilor de încălzire.⁶

Legislația privind piața internă a energiei și Directiva privind eficiența energetică au stabilit dreptul consumatorilor la informații precise privind contorizarea și consumul. Informațiile transparente și actualizate cu privire la facturare sporesc încrederea și implicarea consumatorilor. Totuși, marea majoritate a europenilor primesc aceste informații o dată sau cel mult de două ori pe an, iar contestarea contorizării are loc frecvent. Pentru a-i ajuta pe consumatori să înțeleagă informațiile de pe facturile la energie, Comisia, împreună cu autoritățile naționale de reglementare, va evalua modul în care se pot îmbunătăți claritatea și comparabilitatea conținutului facturilor. Aceasta ar trebui să conducă, de asemenea, la o mai bună sensibilizare a consumatorilor cu privire la componentele individuale ale facturilor și ale prețurilor la energie, inclusiv printr-o mai mare transparență a taxelor de rețea, a spezelor și a prelevărilor.

³ Grupul operativ pentru rețele inteligente; Forumul energetic pentru cetățeni și grupurile sale de experți pentru consumatorii vulnerabili și consumatorii ca actori de pe piața energiei; Subgrupul „Energie” al Grupului consultativ european al consumatorilor

⁴ Surse: Prețurile și costurile energiei în Europa, COM(2014) 21 /2, 29.1.2014, Eficiența energetică și contribuția sa la securitatea energetică și cadrul pentru politica privind schimbările climatice și energia pentru 2030, COM(2014) 520 final, 23.7.2014. Aceste probleme, precum și altele (cum ar fi sinergiile dintre rețelele de electricitate și rețelele de încălzire și răcire) vor fi abordate în cadrul viitoarei strategii a Uniunii Europene privind încălzirea și răcirea și în cadrul revizuirii directivei privind clădirile.

⁵ Surse: Anexa la evaluarea impactului pentru Directiva privind eficiența energetică, SEC(2011) 779 final, 22.6.2011

⁶ Studiu privind „Reducerea consumului de energie în clădiri cu TIC SMART 2013/0073”.

Toți consumatorii și intermediarii și societățile de servicii energetice însărcinate prin contract de consumatori să acționeze în numele lor ar trebui să beneficieze de acces ușor la datele privind consumul în timp real sau aproape în timp real, pentru a facilita adaptarea consumului și economisirea energiei. Datele în timp real nu sunt necesare pentru facturare și, prin urmare, ar putea fi accesibile consumatorilor în mod direct din sistemul de contorizare, prin intermediul unei interfețe standard.

Contoarele inteligente⁷ joacă un rol-cheie în asigurarea unui acces liber și frecvent la date exacte și în facilitarea unei facturări mai eficiente și a unei reduceri a numărului de contestații legate de contorizare. Conform datelor furnizate de statele membre, se preconizează că 72 % dintre consumatorii europeni vor avea contoare de energie inteligente până în 2020⁸, ca urmare a implementării pe scară largă a acestora, operațiune care se află în derulare sau este inclusă într-un plan de acțiune în 17 state membre⁹. Beneficiile și costurile implementării trebuie să fie împărțite în mod echitabil între industrie și consumatori, ținând seama de analizele cost-beneficiu și de punctele de vedere ale organizațiilor consumatorilor și ale întreprinderilor.

Cu ocazia pregătirii revizuirii legislației privind eficiența energetică (Directiva privind eficiența energetică și Directiva privind performanța energetică a clădirilor) și a inițiativei privind organizarea pieței energiei, Comisia va analiza modul în care consumatorii ar putea beneficia de un acces mai ușor și mai frecvent la datele privind consumul propriu, inclusiv posibilitatea de a solicita un contor inteligent în cazul în care acesta nu este instalat în zona lor conform unui plan.

2.1.2. Libertate de acțiune pentru consumatori

Datorită tranziției energetice aflate în curs, consumatorii au noi posibilități de a beneficia de faptul că joacă un rol activ. Consumatorii din întreaga Uniune ar trebui să aibă libertatea de a-și alege forma preferată de participare activă pe piețele de energie, fie direct, fie prin delegarea deciziilor legate de energie unor intermediari și societăți de servicii energetice, cum ar fi agregatorii, care vor acționa în numele consumatorilor.

a) Schimbarea furnizorului - beneficii din creșterea gradului de comparabilitate

Inițiativa de a le oferi tuturor consumatorilor dreptul de a căuta și de a alege sursa de energie preferată și cel mai bun contract pentru energie constituie o schimbare cheie pe piața internă de energie a UE. Cu toate acestea, mulți cetățeni nu știu că au dreptul de a schimba furnizorul și contractul de energie. Pentru a crește gradul de conștientizare a acestor drepturi, dar și a altor drepturi, în rândul consumatorilor, în 2014 Comisia a pregătit materiale informative care prezintă drepturile consumatorilor de energie prevăzute de legislația UE.¹⁰

⁷ Contorul inteligent⁷ este un sistem electronic care poate măsura consumul de energie, furnizând mai multe informații decât un contor convențional, și care poate primi și transmite date utilizând un anumit tip de comunicare electronică; a se vedea art. 2.28 din Directiva privind eficiența energetică 2012/27/UE

⁸ „Analiza comparativă a implementării contorizării inteligente în UE-27, cu accent pe energia electrică”, COM(2014)356: 16 state membre s-au angajat să instaleze, până în 2020, 245 de milioane de contoare inteligente în valoare de aproximativ 45 de miliarde EUR.

⁹ Suedia, Italia, Finlanda, Malta, Spania, Austria, Polonia, Regatul Unit, Estonia, România, Grecia, Franța, Țările de Jos, Luxemburg, Danemarca, Irlanda și Letonia

¹⁰ http://ec.europa.eu/consumers/consumer_evidence/consumer_scoreboards/10_edition/docs/consumer_market_brochure_141027_ro.pdf și

Schimbarea furnizorului trebuie să fie simplă, rapidă și sigură din punct de vedere tehnic. Inițiativele autorităților naționale de reglementare cu privire la **scurtarea timpului necesar pentru schimbarea furnizorului sunt binevenite**.¹¹ De asemenea, s-ar putea lua în considerare eliminarea comisioanelor și a penalităților aplicabile la schimbarea furnizorului, deoarece acestea limitează opțiunile consumatorilor și concurența.

Și mai important, schimbarea furnizorului trebuie să se bazeze pe informații ușor accesibile, transparente, fiabile și ușor de comparat privitoare la prețuri, precum și la calitatea contractuală și satisfacția clienților, de exemplu prin sisteme de clasificare de către clienți vizând toți furnizorii și toate ofertele de pe piață. Informațiile privind proporția și tipul surselor de energie utilizate de furnizori¹² cresc capacitatea consumatorilor de a face alegeri în cunoștință de cauză.

Comisia va lucra împreună cu autoritățile naționale de reglementare pentru a elabora criterii de transparență și fiabilitate aplicabile instrumentelor de comparare a ofertelor de energie și pentru a se asigura că fiecare consumator are acces la cel puțin un instrument de comparare verificat și independent, care să-i permită să evalueze actualul contract în raport cu toate ofertele disponibile pe piață.

Bazându-se pe primele eforturi ale industriei și ale organizațiilor de consumatori, precum și pe bunele practici identificate în cadrul Forumului cetățenilor pe teme de energie¹³, Comisia va încerca să identifice, în colaborare cu autoritățile naționale de reglementare, standarde minime privind informațiile esențiale de pe materialele publicitare și de pe facturi, în special în ceea ce privește compararea prețurilor.

Reglementarea prețurilor cu amănuntul poate reprezenta un obstacol important în asigurarea unei concurențe eficiente, după cum se arată în comunicarea privind uniunea energetică. Statele membre justifică adesea reglementarea prețurilor prin lipsa de performanță a pieței cu amănuntul sau prin nevoia de protecție socială. Obiectivele de politică socială, cum ar fi protecția consumatorilor vulnerabili prin tarife generale reglementate, sunt lipsite de transparență și pot în realitate să conducă la creșterea costurilor energiei atât pentru consumatorii vulnerabili, cât și pentru cei nevulnerabili. Prin urmare, ar trebui să se exploreze modalități mai sustenabile și mai calibrate prin care statele membre să fie sprijinite să dereglementeze prețurile pentru utilizatorii finali. Comisia lucrează împreună cu statele membre pentru a elimina treptat prețurile reglementate inferioare costurilor, astfel cum prevede strategia privind uniunea energetică, asigurându-se de asemenea că măsura respectivă este însoțită de o protecție eficientă și ținută a consumatorilor vulnerabili. Succesul obținut de state precum Irlanda în eliminarea treptată a prețurilor reglementate oferă lecții utile pentru alte state membre.

b) Conștientizarea valorii flexibilității și utilizarea ei prin adaptarea cererii

Creșterea ponderii energiei din surse regenerabile variabile face ca adaptarea cererii de energie să devină din ce în ce mai importantă. În ceea ce privește echilibrarea cererii și a ofertei, eficiența energetică și adaptarea cererii de energie sunt adesea opțiuni mai bune decât

http://www.acer.europa.eu/Official_documents/Acts_of_the_Agency/Publication/ACER_Market_Monitoring_Report_2014.pdf

¹¹ Consiliul reglementatorilor europeni în domeniul energiei.

¹² de exemplu, astfel cum se prevede deja la articolul 3 alineatul (9) literele (a) și (b) din Directiva 2009/72/CE

¹³ https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/2012111314_citizen_forum_meeting_working_group_report.pdf;
https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20131219-e-billing_energy_data.pdf

construirea sau menținerea în funcțiune a mai multor centrale electrice sau linii de rețea. Este clar că decizia de adaptare a consumului trebuie să aparțină în întregime consumatorului.

În anumite părți ale Europei, adaptarea cererii are deja loc în comerțul cu amănuntul. Clădirile industriale și de birouri din Regatul Unit au realizat economii de costuri de până la 24 % și reduceri ale consumului de energie de 10-36 % datorită programelor de adaptare automată flexibilă a cererii.¹⁴

Un element esențial pentru adaptarea voluntară a cererii îl constituie **semnalele de preț care recompensează consumul flexibil**. Acestea pot lua forma unor contracte de furnizare bazate pe prețuri dinamice sau a unor contracte care implică controlul încărcării ca răspuns la condițiile pieței sau ale rețelei. Impactul unor astfel de contracte ar trebui să fie bine explicat consumatorilor. Un stimulent suplimentar ar putea fi reducerea tarifelor de rețea în cazul în care consumul este redus atunci când rețelele sunt congestionate. Consumatorii ar trebui să fie stimulați să își ajusteze consumul, însă cei care nu pot face acest lucru nu trebuie penalizați.

Deși se află încă într-o fază incipientă, experiența inițială cu contractele cu prețuri dinamice arată că acestea au potențialul de a-i mulțumi pe consumatori.¹⁵ Acolo unde aceste contracte sunt deja disponibile - de exemplu, în Finlanda sau în Suedia -, consumatorii cu amănuntul optează din ce în ce mai des pentru contracte de energie cu prețuri dinamice¹⁶, realizând economii de 15 % - 30 % la facturile de energie. Revizuirea în curs a Directivei privind eficiența energetică și elaborarea unor propuneri legislative de punere în aplicare a noii organizări a pieței reprezintă o ocazie de a analiza modalități de a crește disponibilitatea contractelor cu prețuri diferențiate în funcție de timp.

c) Reducerea facturilor la energie prin producția de energie și consumul de energie proprie

Prin combinarea generării descentralizate și a opțiunilor de stocare cu flexibilitatea pe partea cererii, li se permite consumatorilor să devină propriii lor furnizori și manageri pentru (o parte din) energia care le este necesară, devenind producători și consumatori și reducându-și facturile la energie

Producția descentralizată de energie din surse regenerabile, indiferent dacă este utilizată pentru uzul propriu sau este injectată în sistem, poate completa în mod util sursele de producție centralizată. În cazul în care, în ceea ce privește consumul propriu, există un echilibru între producție și încărcare, se pot reduce pierderile în rețea și congestiile, eliminând pe termen lung costuri de rețea care altfel ar trebui suportate de către consumatori.

În cazul în care consumatorii utilizează sisteme de energie regenerabilă proprii, aceștia consumă mai puțină energie din rețea. Acest lucru va afecta modul în care se calculează tarifele de rețea. Tarifele de rețea trebuie să reflecte costurile și să fie calculate într-un mod echitabil, sprijinind în același timp eficiența energetică și obiectivele privind energia din surse regenerabile; de asemenea, trebuie să fie simple și transparente.

Producția de energie proprie este discutată mai în detaliu în documentul de lucru al Comisiei care însoțește această comunicare.

¹⁴ Fortum 2014, grupul SEAM 2014 și schema pilot Thames Valley Vision, Bracknell, Regatul Unit, 2013.

¹⁵ În Finlanda, în 2014 prețurile la energie pentru consumatorii casnici au scăzut cu 4 % la contractele cu prețuri fixe pe bază continuă și cu aproximativ 10 % la contractele legate de prețurile spot, categoria contractelor celor mai ieftine începând cu 2012; Sursă: Energiavirasto (NRA) 2015.

¹⁶ În Suedia, încă domină contractele cu prețuri fixe (43 % în 2012), însă cele cu prețuri variabile (27,5 %) câștigă teren (+ 17 % comparativ cu anul anterior). În 2012, costul total al energiei pentru un client cu un contract standard a fost cu 50 % mai mare decât dacă ar fi avut un contract cu prețuri flexibile. Sursă: Raportul anual Energi inspektion pe 2013.

d) Creșterea participării consumatorilor prin intermediere și sisteme colective

Într-o serie de state membre, au început să apară, cu o frecvență crescândă, sisteme colective și inițiative comunitare. Din ce în ce mai mulți consumatori participă la sisteme de producție proprie și de cooperare, care le permit să-și gestioneze mai bine propriul consum de energie. Această inovație realizată de consumatori are de asemenea ca rezultat inovații pentru consumatori și conduce la noi modele de afaceri. Societăți de servicii energetice, agregatori, brokeri, societăți de gestionare a datelor, alte societăți de intermediere și, frecvent, chiar organizații ale consumatorilor își fac apariția pentru a-i ajuta pe consumatori să obțină noi beneficii din contractele de energie, scutindu-i în același timp de procedurile administrative și de dificultățile cercetării pieței.

Această situație deschide noi oportunități și pentru comunitățile și autoritățile locale, ale căror inițiative regionale și locale pot facilita cooperarea între factorii de decizie, cetățeni și inovatori la nivel local.

Convenția primarilor, care are peste 6000 de orașe semnate, arată că autoritățile locale doresc să-și aducă propria contribuție la noul sistem energetic, sprijinind inițiativele energetice locale inovatoare, inclusiv soluții dezvoltate în cadrul „Parteneriatului european pentru inovare privind orașele și comunitățile inteligente”.

Comisia va continua să lucreze împreună cu membrii Convenției primarilor pentru a facilita participarea consumatorilor la piața energiei și la guvernanta eficientă a uniunii energiei, inclusiv prin inițiative energetice locale. În plus, revizuirea directivelor privind energia din resurse regenerabile și eficiența energetică, precum și inițiativa privind organizarea pieței vor reprezenta o bună ocazie pentru a studia modalități de facilitare a accesului eficient la furnizorii de energie inovatori, inclusiv la sistemele colective.

2.1.3. Menținerea protecției depline a consumatorilor

Legislația UE le oferă deja consumatorilor de energie drepturi largite, a căror punere în aplicare rămâne o prioritate. Comisia va evalua punerea în aplicare a acestor drepturi și va a oferi îndrumări mai detaliate, în colaborare cu organizațiile de consumatori și autoritățile de reglementare. Se va lua în considerare includerea unor prevederi specifice energiei în anexa la Regulamentul privind cooperarea în materie de protecție a consumatorului. Principala responsabilitate pentru asigurarea respectării drepturilor consumatorilor de energie și pentru protecția consumatorilor le revine statelor membre.

Confruntându-se cu mai multe opțiuni și oferte, consumatorii au nevoie mai mult ca oricând să știe că beneficiază de o protecție eficientă împotriva practicilor comerciale neloiale. Autoritățile care investighează practicile neloiale și reclamațiile din sectorul energetic ar putea beneficia de pe urma unei cooperări mai strânse cu omologii lor din alte state membre.

Sărăcia energetică este un alt aspect asupra căruia este important ca statele membre să acționeze, ținând cont de faptul că se întâlnesc domeniul social și cel energetic. Sărăcia energetică trebuie să fie abordată în contextul mai larg al securității sociale, însă fără a ignora

nevoia unei asistențe țintite și eficiente, care să reflecte cele mai bune practici în materie de energie.¹⁷

Lucrările privind cele mai bune practici care au avut loc în cadrul Forumului cetățenesc pentru energie¹⁸, cu participarea părților interesate, au subliniat faptul că îmbunătățirea eficienței energetice tinde să fie cea mai bună soluție pe termen lung pentru sărăcia energetică. Acest lucru ar trebui să se reflecte în măsurile luate de statele membre pentru a-și îndeplini obligațiile care le revin în temeiul legislației UE în ceea ce privește reducerea vulnerabilității consumatorilor și combaterea sărăciei energetice¹⁹. Forumul cetățenesc pentru energie facilitează schimbul de bune practici privind cele mai eficiente tipuri de asistență, între care se distinge îmbunătățirea eficienței energetice.

Pentru a ajuta statele membre să își îndeplinească obligațiile care le revin în această privință și pentru a spori transparența, Comisia va examina modalități de îmbunătățire, la nivelul UE, a colectării datelor și a monitorizării sărăciei energetice, asigurând totodată securitatea, protecția vieții private și protecția datelor cu caracter personal. Ar putea fi luate în considerare criterii minime comune pentru identificarea vulnerabilității consumatorilor²⁰ și a sărăciei energetice.

2.2. Cum pot deveni locuințele și rețelele inteligente o realitate

Tehnologiile inteligente pentru rețele și locuințe ar trebui să simplifice participarea consumatorilor pe noua piață cu amănuntul și să nu constituie o nouă povară. Soluțiile automatizate integrate pot facilita și simplifica acțiunile consumatorilor, conectând sistemele de contorizare inteligentă cu sistemele de gestionare a energiei ale locuințelor inteligente, precum și cu aparate inteligente care simplifică gestionarea consumului, participarea la adaptarea cererii și sincronizarea cât mai mult posibil a consumului cu micro-producția proprie, în funcție de informațiile legate de prețul energiei. Astfel de tehnologii inteligente vor facilita, de asemenea, introducerea vehiculelor electrice.

Pentru ca atât consumatorii, cât și sistemul energetic să beneficieze pe deplin de aceste tehnologii, este necesar ca sistemele de contorizare inteligentă care urmează să fie instalate să fie adecvate scopului din punctul de vedere al funcționalităților pe care le oferă.²¹ În plus, implementarea infrastructurii de contorizare avansată ar trebui să garanteze interoperabilitatea tehnică, precum și accesul consumatorilor la datele privind consumul propriu prin intermediul unei interfețe generice cu standard deschis²².

¹⁷ Acestea includ adesea acțiuni specifice domeniului energiei, cum ar fi îmbunătățirea eficienței energetice, care poate minimiza consumul inutil de energie și poate aduce sumele de pe facturile consumatorilor vulnerabili la un nivel mai accesibil.

¹⁸ A se vedea Guidance document on Vulnerable Consumers (Ghidul privind consumatorii vulnerabili al Grupului de lucru pentru consumatori vulnerabili), noiembrie 2013:
http://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/20140106_vulnerable_consumer_report_0.pdf

¹⁹ A se vedea studiul din 2015, care se găsește la <https://ec.europa.eu/energy/en/content/energy-poverty-may-affect-nearly-11-eu-population-study>

²⁰ Ongoing Commission study on Consumer vulnerability across key markets in the European Union [Studiu al Comisiei privind vulnerabilitatea consumatorilor de pe piețele cheie din Uniunea Europeană (în curs)]:
http://ec.europa.eu/chafea/consumers/tenders_2013_cons_08.html

²¹ Recomandarea Comisiei 2012/148/UE privind pregătirile pentru introducerea sistemelor de contorizare inteligentă, 9 martie 2012,

²² de exemplu, o interfață USB și date codificate prin DSLM/COSEM.

Organismele europene de standardizare²³ au elaborat deja un set complet de standarde pentru contoarele inteligente și pentru arhitectura globală și diferitele componente ale rețelelor inteligente, care se referă atât la aspectele legate de tehnologie, cât și la cele de comunicare (de exemplu, protocoale pentru schimbul de informații). Comisia va urmări îndeaproape punerea în aplicare a acestor standarde și va analiza dacă standardele europene pentru rețelele inteligente și sistemele de contorizare inteligentă, precum și funcțiile recomandate în cazul celor din urmă sunt aplicate în mod sistematic, pentru a avea siguranța că acestea asigură funcționalitatea și interoperabilitatea dorite.

Standardele și interoperabilitatea sunt de asemenea importante pentru comunicarea în casă între aparatele inteligente și sistemele de gestionare a energiei, astfel încât echipamentele compatibile cu adaptarea cererii, amplasabile în casă, să fie ușor de instalat și de utilizat. Este necesar ca industria să finalizeze și să aplice rapid aceste standarde²⁴ și să fie sprijinită în acest demers. Ar trebui de asemenea să se asigure o compatibilitate cu celelalte sisteme din casă (de exemplu, sistemul de alimentare cu apă), pentru a permite aparatelor inteligente să își optimizeze consumul.

Fondurile și finanțările UE vor continua să fie utilizate pentru cercetare și activități demonstrative privind locuințele inteligente și tehnologiile pentru rețele inteligente, precum și pentru securitatea acestora, cu scopul de a stimula competitivitatea internațională a întreprinderilor din UE în acest sector cu valoare ridicată.

În plus, în noile condiții, va fi esențial ca investițiile în rețea și operațiunile să fie gestionate într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor. Sistemele de remunerare utilizate pentru operatorii de sisteme de distribuție ar trebui să reflecte costurile și, de asemenea, să-i stimuleze să se angajeze în elaborarea de soluții inovatoare de dezvoltare a rețelei și să acționeze în calitate de facilitatori neutri ai pieței atunci când sunt responsabili de prelucrarea datelor.

Statele membre și industria ar trebui să profite pe deplin de fondurile structurale și de investiții europene și de Fondul european pentru investiții strategice pentru a cofinanța implementarea tehnologiilor inteligente. Investițiile în cercetare și tehnologie inteligentă în domeniul energiei, inclusiv prin intermediul programului Orizont 2020, vor genera multiple beneficii prin stimularea competitivității europene în sectoare industriale cu valoare ridicată, așa cum s-a solicitat, printre altele, în contextul pieței unice digitale.

Comisia, în colaborare cu Consiliul reglementatorilor europeni în domeniul energiei și cu Agenția pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei, se asigură că abordările autorităților naționale de reglementare în ceea ce privește reglementarea operatorilor de distribuție stimulează inovarea și eficiența costurilor, precum și transparența în ceea ce privește calitatea operațiunilor de distribuire a energiei.

²³ Comité Européen de Normalisation (Comitetul European de Standardizare) (CEN), Comité européen de normalisation électrotechnique (Comitetul European de Standardizare în Electrotehnică) (CENELEC) și European Telecommunications Standards Institute (Institutul European de Standardizare în Telecomunicații) (ETSI).

²⁴ de exemplu, ETSI/OneM2M, ontologia aparatelor inteligente, etichetarea energetică.

2.3. O atenție specială pentru gestionarea și protecția datelor

O parte importantă a valorii viitoarei piețe de energie va proveni din existența unor fluxuri mari de date și din integrarea mai extinsă a tehnologiei informațiilor și comunicațiilor în sistemele energetice. Prin urmare, entitatea care colectează și prelucerează datele în contextul sistemelor de contorizare inteligentă sau al altor servicii care le permit consumatorilor să acționeze ar trebui să ofere acces direct la aceste date clientului și oricărui terț desemnat de consumator. Accesul ar trebui să fie efectiv și nediscriminatoriu.²⁵ Acest lucru este esențial în cazul în care entitatea de contorizare sau facturare furnizează și alte servicii pe piață. Prelucrarea datelor se poate realiza pe baza unor modele diferite²⁶, însă neutralitatea entităților care gestionează accesul la date este de o importanță capitală.

Pentru serviciile cu valoare adăugată, numai terții autorizați de către consumator trebuie să aibă acces la datele de consum și de facturare. Ca parte a strategiei privind piața unică digitală, Comisia va propune în 2016 o „inițiativă europeană privind libera circulație a datelor”²⁷, în care se vor avea în vedere proprietatea, interoperabilitatea, ușurința de utilizare și accesarea datelor (inclusiv a datelor privind energia).

Sectorul energetic trebuie să își mențină poziția de lider în protecția securității datelor, precum și în protecția vieții private și a datelor tuturor consumatorilor.

Propunerea de directivă a Comisiei privind securitatea rețelelor și a informațiilor și propunerea de regulament general privind protecția datelor, amândouă aflate în prezent în discuție, abordează riscurile apărute în legătură cu prelucrarea datelor. Anticipând această evoluție a cadrului general de reglementare privind securitatea datelor și protecția vieții private, Comisia lucrează împreună cu părțile interesate din sectorul energetic la instrumente relevante specifice sectorului.

În octombrie 2014, Comisia a adoptat o recomandare²⁸ care oferă statelor membre și industriei orientări cu privire la modul de efectuare a unei evaluări a impactului privind protecția datelor, în așa fel încât să poată anticipa posibilele efecte asupra drepturilor și libertăților persoanelor vizate și să pună în aplicare măsuri de securitate stringente.²⁹ Urmând recomandarea, sectorul energetic va putea să fie lider în protecția datelor în modul cel mai nebirocratic și rentabil posibil.

3. CONCLUZII ȘI ETAPELE URMĂTOARE

Furnizarea de noi beneficii pentru consumatorii de energie, așa cum prevede Strategia privind uniunea energetică, înseamnă plasarea consumatorilor în centrul unui sistem energetic prosper și funcțional. Etapele care trebuie urmate pentru realizarea acestui deziderat pot fi rezumate în următoarele zece puncte; astfel, este necesar:

²⁵ Directiva 2012/27/UE privind eficiența energetică și Recomandarea 2012/148/UE a Comisiei privind pregătirile pentru introducerea sistemelor de contorizare inteligentă

²⁶ Raportul se găsește la adresa https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/xpert_group3_first_year_report.pdf

²⁷ <http://ec.europa.eu/priorities/digital-single-market/>

²⁸ Recomandarea 2014/724/UE a Comisiei privind modelul de evaluare a impactului asupra protecției datelor pentru rețelele inteligente și sistemele de contorizare inteligentă.

²⁹ Recomandarea promovează testarea și utilizarea unui model de evaluare a impactului asupra protecției datelor, dezvoltat în comun de către Comisie și experți în domeniu, care să reprezinte un instrument de evaluare și de luare a deciziilor pentru entitățile care planifică sau execută investiții în sectorul rețelelor inteligente.

1. să se ofere consumatorilor acces frecvent, inclusiv aproape în timp real, la informații parțial standardizate, semnificative, exacte și ușor de înțeles privind consumul și costurile conexe, precum și privind tipurile de surse de energie;
2. ca schimbarea furnizorilor să se poată face rapid și simplu, prin oferte transparente și comparabile din partea furnizorilor concurențiali, care să nu implice obstacole cum ar fi taxe pentru schimbarea furnizorului;
3. să se garanteze că consumatorii rămân pe deplin protejați pe noua piață a energiei, inclusiv împotriva practicilor comerciale neloiale;
4. să se ofere consumatorilor posibilități de a deveni activi în domeniul energiei și de a câștiga din acțiune, de exemplu prin adaptarea sau reducerea consumului lor în funcție de evoluția prețurilor, contribuind la echilibrarea variabilității energiei regenerabile prin acceptarea ajustării cererii sau prin producerea ori stocarea de energie;
5. să se păstreze sub controlul consumatorilor datele privind consumul/datele de contorizare; să se garanteze viața privată și protecția și securitatea datelor consumatorilor în cazul în care aceștia oferă altor părți (furnizori și intermediari) acces la datele lor;
6. să li se faciliteze consumatorilor accesul la oferte transparente și competitive bazate pe piață, oferindu-se totodată consumatorilor aflați în situații vulnerabile și/sau care se confruntă cu sărăcia energetică o asistență direcționată și eficientă care să reflecte cele mai bune practici și să contribuie la eficiența energetică și la economii;
7. să li se ofere consumatorilor posibilitatea de a participa la piață prin intermediari fiabili și prin sisteme colective sau comunitare. Acești intermediari trebuie să beneficieze de un acces echitabil la piețe și la datele de consum și să fie monitorizați în același mod ca furnizorii;
8. să se garanteze că aparatele electrocasnice inteligente și componentele acestora sunt pe deplin interoperabile și ușor de utilizat și că sistemele de contorizare inteligentă sunt adecvate scopului, având funcțiile recomandate, pentru a maximiza beneficiile consumatorilor;
9. să se asigure o funcționare stabilă și rentabilă a rețelelor; să se asigure o gestionare nediscriminatorie a datelor de contorizare cu valoare comercială potențială de către operatorii de distribuție sau de către orice altă entitate responsabilă;
10. să se consolideze legătura dintre cercetare, inovare și industrie pentru a se stimula concurența la nivel internațional în ceea ce privește locuințele inteligente și tehnologiile de rețea inteligente, în cooperare cu toți actorii de pe piață.

Legislația existentă la nivelul UE și la nivel național și supravegherea reglementară eficientă oferă numeroase instrumente pentru a realiza acest lucru. Sunt necesare acțiuni la nivelul statelor membre, iar inițiativele de colaborare ale industriei, ale organizațiilor de consumatori și ale autorităților naționale de reglementare vor avea, de asemenea, un rol important de jucat în guvernarea eficientă a uniunii energetice. Viitoarele revizui ale legislației existente (Directiva privind eficiența energetică, Directiva privind performanța energetică a clădirilor și Directiva privind energia din surse regenerabile), codurile de rețea și inițiativa planificată privind o nouă organizare a pieței, precum și evaluările de impact aferente, vor oferi ocazia de a identifica ariile în care sunt necesare acțiuni la nivelul UE pentru a furniza noi beneficii pentru consumatori. Revizuirea directivei privind etichetarea energetică reprezintă un prim pas în a-i ajuta pe consumatori să facă alegeri în cunoștință de cauză pentru a-și reduce facturile la energie.